

«Sdo_AMNavn»
«Sdo_AMPostAdr»
«Sdo_AMAdr2»
«Sdo_AMPostNr» «Sdo_AMPoststed»

Ávjovárgeaidnu 50
9730 Kárášjohka/Karasjok
Telefovdna +47 78 47 40 00
Telefákxa +47 78 47 40 90
samediggi@samediggi.no
www.samediggi.no
NO 974 760 347

ÁŠŠEMEANNUDEADDJI/SAKSBEHANDLER

«Sbr_Navn», «Sbr_Tlf»

«Sbr_Email»

DIN ČUJ./DERES REF.

«Sdo_AMReferanse»

MIN ČUJ./VÁR REF.

«Sdo_ArkivSakID» - «Sdo_DokNr»

Almmut go válddát oktavuoda/

Oppgis ved henvendelse

BEAIVI/DATO

«Sdo_DokDato»

Oversendelse av Sametingsrådets vedtak i Sak R 154/09 - Forslag til forskrift til den nye mineralloven

Sametingsrådet har fattet følgende vedtak i sak R 154/09 – Forslag til forskrift til den nye mineralloven:

Vedtak sak R 154/09

Nærings- og handelsdepartementet har i brev av 14.09.09 sendt på høring forslag til forskrift til den nye mineralloven. Stortinget vedtok i juni 2009 en ny minerallov, jf. Ot.prp. nr. 43 (2008-2009) om lov om erverv og utvinning av mineralressurser (mineralloven). Lov 19. juni 2009 nr. 101 om lov om erverv og utvinning av mineralressurser ble sanksjonert samme dag. Loven skal tre i kraft 1. januar 2010. Loven skal på enkelte områder utfylles av forskriftsbestemmelser. Som det fremgår av lovens forarbeider gjelder disse bestemmelser av mer teknisk karakter som det er hensiktsmessig å fastsette i forskrifter fremfor regulering i formell lov. Forslaget til forskrift til mineralloven omhandler blant annet omfanget av undersøkelses- og utvinningsområdene og forslag til sats for forhøyet grunneieravgift i Finnmark.

Det vises til Sametingets vedtak i Sak 47/08 og 27/09 hvor Sametinget ikke kunne gi sin tilslutning til minerallovforslaget som senere ble vedtatt av Stortinget. Av Sametingets vedtak framkommer det også at Sametinget dermed heller ikke gir sin tilslutning til de aktiviteter loven søker å regulere. Forskriften er omfattende og regulerer en rekke ulike forhold, og Sametingsrådet vil på bakgrunn av Sametingets vedtak i sak 27/09 kun uttale seg om de mer prinsipielle sidene ved forslaget til forskrift. Det vises for øvrig til Sametingets vedtak i sak 47/08 for utfyllende synspunkter vedrørende minerallovens innhold. Sametingsrådet bemerker også at på grunn av den korte høringsfristen så har det ikke vært mulig å plenumsbehandle denne hørings-saken. Forskriftens innhold som oppfølging av den nylig vedtatte mineralloven er av rådets oppfatning av så stor viktighet for samiske interesser at saken burde vært gjenstand for behandling i Sametingets plenum. Rådet beklager derfor at det fra departementets side ikke ble gitt utsettelse på høringsfristen som kunne gjort en slik behandling mulig.

Sametingsrådet viser til høringsnotatets punkt 6.3.2 samt forskriftsforslagets § 11-1, hvor det fra departementets side foreslås en forhøyet grunneieravgift til grunneier for utvinning av statens mineraler på Finnmarkseiendommens grunn. Mineralloven § 58 gir departementet hjemmel til å

fastsette en slik forhøyet årsavgift til grunneier, med særlig henvisning til ILO- konvensjon nr. 169 (ILO 169) artikkel 15. Dette anses også å være en videreføring av bergverksloven § 42. Det vises til omtalen i Ot.prp. nr. 43 (2008-2009) kapittel 14 og 15 og Ot.prp. nr. 53 (2002-2003) Om lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (Finnmarksloven).

Sametingsrådet er prinsipielt av den oppfatning at ILO- konvensjonens artikkel 15 ikke kun omfatter en statlig forpliktelse til å anerkjenne en forhøyet grunneieravgift i Finnmark. Artikkel 15 omfatter også krav til statlige myndigheter om å sikre at det gjennom mineralloven og dets forskriftsverk må anerkjennes at en større del av verdiskapingen som kan følge av mineralutvinningen skal komme de samiske områdene til gode i form av langsiktige arbeidsplasser og styrket infrastruktur og samfunnsoppbygging. Når forslaget til forskrift ikke hensyntar disse aspektene, er det vanskelig for Sametingsrådet å se at dette er en tilstrekkelig oppfølging av ILO- konvensjonens intensjoner.

Sametingsrådet mener på den bakgrunn at den forhøyde grunneieravgiften, som er begrenset til en spesifikk grunneier i Finnmark, ikke kan sies å være en tilstrekkelig oppfølging av de forpliktelser staten har etter artikkel 15 nr. 2. Bakgrunnen for ILO 169 artikkel 15 nr. 2 er at urfolk, som et folk, skal ha del av nytteverdien når det utvinnes mineraler staten hevder å eie. Det skal med andre ord være en rimelig fordeling av fordelene ved slik utvinning mellom staten og urfolket. Forskriftsforslaget legger ikke opp til dette. Skal staten ha en oppfølging av forpliktelsene i ILO 169 artikkel 15 nr. 2 forutsettes det under en hver omstendighet å skje etter enighet med Sametinget, som det samiske folks representative organ.

Det kan også bemerkes at i forslaget til en forhøyet grunneieravgift er det ikke foretatt en vurdering ut fra klare kriterier om hva satsen for en forhøyet grunneieravgift til Finnmarkseiendommen (FeFo) bør være. I høringsnotatet heter det at departementet "... blant annet har lagt vekt på at nivået må være slik at det fortsatt skal være attraktivt å investere mineraldrift i Finnmark". Hvilke andre forhold det er lagt vekt på framkommer ikke. Det foreligger ingen beregningsgrunnlag eller erfaringstall for forslaget. Videre er det Sametingsrådets klare formening at departementet burde innhente erfaringer fra ordninger om del av utbytte for urfolk i andre land.

I departementets høringsbrev heter det at forslag til forskriftsbestemmelser må være på plass for at loven skal kunne tre i kraft. Dette er ikke riktig for minerallovens § 58. Lovens § 58 er en videreføring av bergverkslovens § 42 som ble innført i forbindelse med vedtakelsen av finnmarksloven i 2005. Bestemmelsen har vært i kraft siden 1. juli 2006 uten at departementet har vurdert eller fastsatt denne avgiften. For denne lovbestemmelsen vil situasjonen med andre ord ikke være endret ved iverksettelse av ny lov. Per i dag er det ingen gruvevirksomhet på mineraler staten hevder eiendomsretten til på Finnmarkseiendommens grunn. Det er heller ikke realistisk med drift på slike mineraler i Finnmark de nærmeste 3-4 årene¹.

I Ot.prp. nr. 43 (2008-2009) Mineralloven framkommer det at det kan bli "... *behov for å endre mineralloven på et senere tidspunkt som ledd i oppfølgingen av SRU II som ledd i en helhetlig vurdering av samiske rettigheter*". I Innst. nr. 89 (2008-2009) fra næringskomiteen heter det at: "*Komiteen har merket seg at Regjeringen har varslet at de i oppfølgingen med prosessen med Samerettsutvalget II vil vurdere behovet for endringer i mineralloven*". I den politiske plattformen for flertallsregjeringen 2009-2013 heter det at: "*Regjeringen vil arbeide videre med Samerettsutvalget sør for Finnmark og Kystfiskeutvalget*". Et slikt videre arbeid vil derfor også omfatte endringer av mineralloven, herunder § 58. Etter Sametingsrådets syn er det ikke til hinder for en ikrafttredelse av mineralloven at det ikke foreligger egen forskriftsbestemmelse til § 58, slik situasjonen har vært siden 2006. Når det i tillegg kan bemerkes at forslaget til forskriftens § 11-1

¹ Den eneste drift på mineraler staten hevder eiendomsretten som foregår i Finnmark er i Sør-Varanger. Sydvaranger gruve AS eier grunnen selv. Det andre utmål (utvinningsrett) som er gitt i Finnmark er til Nussir AS i Kvalsund på Finnmarkseiendommens grunn. Det er fremdeles et godt stykke fram før det vil være etablere drift på denne utvinningsretten.

ikke har vært utredet med klare kriterier og med erfaringer fra andre urfolksområder, så mener Sametingsrådet at kunnskapsgrunnlaget for forslaget om forhøyet grunneieravgift hviler på et for spinkelt beslutningsgrunnlag. Regjeringen har sagt den skal arbeide videre med forslagene fra Samerettsutvalget, herunder endringer av mineralloven i inneværende periode.

Sametingsrådet vil gjøre oppmerksom på at Sametinget i sitt vedtak i Sak 47/08 og gjennom referansen til denne saken i sitt vedtak i Sak 27/09 uttrykker et ønske om en lovgiving som gir muligheter til utnyttelse av mineralressurser i tradisjonelle samiske områder ved at det etableres forutsigbarhet for alle parter og mulighet for sameksistens mellom tradisjonelle og nye næringer. Når loven ikke etablerer denne forutsigbarheten, er det for Sametingsrådet viktig å følge opp saken for å sikre slik verdiskapning og forutsigbarhet. Derfor har det forrige Sametingsrådet, og det er gjentatt i tiltredelseserklæringen til nåværende Sametingsrådet, varslet en ny sak til Sametinget om en helhetlig mineralpolitikk. Det understrekes, slik det også er gjort i høringsnotatet til forslaget om Sametingets mineralretningslinjer av 10.06.09, at en slik sak vil måtte forholde seg til den vedtatte mineralloven som grunnlag for Sametingets videre behandling av mineralsaker.

Sametingsrådet vil legge stor vekt på at fremtidig og nåværende lovgivning må sikre blant annet en rett for samiske interesser til konsultasjoner før det gis adgang til undersøkelser, prøvedrift og rett til utvinning av mineraler staten hevder eiendomsrett til i de samiske områder i og utenfor Finnmark. Sametingsrådet vil være en aktiv pådriver for at urfolksretten sikres en lojal gjennomføring i Norge, og vil derfor utforme en mineralpolitikk som på en god måte ivaretar de internasjonale standarder samt de tradisjonelle samiske utmarksnæringenes rettigheter i forhold til nåværende og fremtidig mineralvirksomhet.

Dearvvuodaiguin/Med hilsen

Audhild Schanche
Avdelingsdirektør

Torvald Falch
seniorrådgiver